

FOAIA DIECESANĂ

Organ al Eparhiei gr. or. rom. a Caransebeșului

APARE DUMINECA

Prețul abonamentului: Pentru Austro-Ungaria pe an 10 coroane " " " " pe 1/2 an 5 " " România și străinătate pe an 14 franc " " " " pe 1/2 an 7 "	Prețul inserțiunilor Pentru publicațiuni oficiale, concurse edicte etc. publicate de 3 ori, dacă conțin până la 150 de cuvinte 6 cor, până la 200 de cuvinte 8 cor. de aci în sus 10 coroane	Correspondințele se adresează redacțiunii „FOAIA DIECESANĂ” fără banii de prenumerațiune și inserțiunile la ADMINISTRAȚIA Librăriei și Tipografiei diec. în Caransebeș
--	--	--

PARTEA OFICIALĂ

Notă oficială

Prin aceasta se aduce la cunoștința tuturor pe cari îi privesce, că la institutul nostru pedagogic diecesan esamenele de cualificațiune învățătoarească se vor ținea în 14 Iunie (27 Iunie nou) a. c. și zilele următoare cu excepțiunea zilei de 16 Iunie (29 Iunie nou).

Petițiunile pentru admitere la esamene se primesc până la 10 Iunie (23 Iunie nou) a. c. și au să fie adresate Consistoriului diecesan și instruite cu următoarele documente:

1. Estrasul de botez;
2. Atestatul din școalele, care petenții le au cercetat înainte de ce au intrat în institutul pedagogic;
3. Atestatele din toate clasele de pedagogie;
4. Învătătorii provisorii să producă și atestat de funcțiune;
5. Taxa de 20 coroane, ori atestat de paupertate în înțelesul §-lui 125 din statutul organic.

Cei ce repețesc esamenul au să petiționeaze de nou și să solvească taxa de 10 coroane.

Se obsearvă totdeodată, că în înțelesul regulamentului pentru esamenele de cualificațiune petenții au să solvească și la mâna direcțiunei institutului pedagogic 20 coroane respective 10 coroane, cari fac esamenele de corecțiune.

Caransebeș în 4 Maiu 1904.

Consistoriul diecesan.

PARTEA NEOFICIALĂ

Vorbirea

cu care Pr. S. Sa Domnul Episcop diecesan Ioan I. Papp
a deschis Sinodul eparhial al Aradului

Cristos a înviat!

Domnilor Deputați!

Întrunirile Sinoadelor eparhiale, gruparea reprezentanților clerului și ai poporului în jurul arhierieilor diecesani, încă dela inaugurarea vieții constituționale pe baza Statutului Organic au devenit zile de *sărbătoare* atât pentru eparhioți și reprezentanții lor, cât și pentru arhieriei, cari s'au succedat după timp în scaunele episcopesci. Zile de sărbătoare au fost și sunt pentru credincioșii bisericei, pentru-că în aceste întruniri și grupări ale reprezentanților lor în jurul arhieriei, ca și cap al diecesei, ei, eparhioții au salutat și salută cu multă însuflețire și mângâiere redobândirea vieții sinodale-apostolesci, adică dreptul clerului și al poporului de a concurge în administrarea tuturor afacerilor bisericesci, școlare și fundamentale, și acest drept este cu atât de mai mare însemnătate, cu cât toți au înțeles și înțeleg, că prin redobândirea vieții constituționale, nu numai i-s'a recunoscut bisericiei noastre ortodoxe dreptul de existență, ca și biserică națională sinodală, ci prin redarea autonomiei i-s'a dat un puternic *impuls de viață, un mijloc de conservare și întărire și un indemn spre desvoltare și prosperare* între margininile legii.

Însemnătatea acestui drept o au știut și o știu aprecia toți, dar cu deosebire aceia dintre cei chemați, cari au cunoscut și cunosc trecutul și suferințele bisericei noastre; cari știu cum moșii și strămoșii nostri veacuri de-arindul lipsiți de drepturile vieții constituționale, au fost reduși numai la datorințe fără de drepturi, încât viața lor bisericască era asemenea izvorului fără apă, asemenea pomului fără de roadă.

Dar zile de bucurie și mângăere au devenit asemenea întruniri și pentru fruntașii bisericii, pentru reprezentanții clerului și ai poporului, pentru-că îndeosebi la asemenea întruniri dată le este posibilitatea, și ei cu plăcere folosesc ocaziunea, de a-și manifesta cu cuvântul și cu fapta dragostea și iubirea, ce o au către sânta noastră biserică și către instituțiunile ei, pentru a căror apărare și spriginire au și primit mandatul dela alegători.

Dacă însă pentru eparhioți și reprezentanții lor sunt aceste întruniri zile de sărbătoare, apoi pentru arhieriei sunt și vor rămânea zile de adevărată bucurie și mângăere sufletească, zile de îndoită însemnătate și aceasta se esplică prin faptul, pentru-că dacă capul unei familii simte bucurie, vîzându-și pe filii sei buni ascultători grupați în jurul său cum să nu se bucure un arhieriu vîzându-și întruniți în jurul său pe filii și reprezentanții fililor sei sufletesci ca tot atâtea *făcții* aprinse pentru a purta stâlpari de fapte bune? Cum să nu se bucure arhierul, putîndu-i vedea și cunoaște pe fruntașii diecesei, precum și vederile și convingerile lor, și putînd lua dela ei informațiuni directe despre bucuriile și năcazurile, despre lipsele și trebuințele poporului său.

Este deci ușor de înțeles, că aceste întruniri sunt nu numai zile de bucurie, dar sunt și zile de mare însemnătate pentru viața și activitatea arhierului, pentru-că *căldura și dragostea, cu care îl încunjură* reprezentanții clerului și ai poporului său îl *ridică peste greutatețile vieții de toate zilele, îi crează momente de mulțumire, îi încălzesc inima, îi înalță mintea, îl însuflețesc și îmbărbătează* întru îndeplinirea frumoasei, dar grelei misiuni arhieresci.

Și dacă pentru prea demnii mei atencesori în scaunul arhieresc au fost aceste întruniri tot atâtea momente de recreare și însuflețire; dacă întrunirea reprezentanților diecesei în Sinoade eparhiale a creat Preasăntiților Episcopi momente de adevărată bucurie și mângăere, apoi ziua de astăzi, adevărată întrunirea de acum a D-Voastre, D-lor deputați, în Sinod, este pentru mine ziua, în care sufletul meu și întreaga mea ființă este cuprinsă de cele mai plăcute emoțiuni, este ziua, care va forma una dintre cele mai însemnate momente ale vieții mele.

De o deosebită însemnătate este această zi pentru mine, pentru-că, dela introducerea mea în scaunul arhieresc pentru prima dată am fericirea să ocup acest scaun cași episcop instituit canonicesc; ca atare pentru prima dată mi-se ofere ocaziunea, ca în persoanele D-Voastre să ved și să salut nu numai pe reprezentanții legali ai clerului și poporului din diecesa Aradului, dar de astădată am rara bucurie de a vă saluta cu dragoste și iubire părintească ca și pe *fiii mei* și ca și pe reprezentanții *fililor mei* sufletesci din aceasta diecesă, tot atâtea apostoli chemați a mă sprijini întru apărarea bisericii, întru susținerea instituțiunilor esistente și întru crearea altor institu-

țiuni noaue, reclamate de interesele bine pricepute ale bisericii noastre.

De aceea, în urma invitării, ce v'am adresat vîzându-vă adunați la acest loc, ca după restimp de un an sinodal să revenim iarăș asupra afacerilor prevăzute în Stat. Org. Vă salut cu toată căldura inimei de bunavenire, vă întimpin cu vestea de bucurie a ingerului „*Cristos a înviat*“, adevărată cu acea salutare dulce și memorabilă, carea de odată cu Învierea lui Cristos ne deșteaptă și ne revoacă în memorie reînvierea autonomiei bisericii noastre.

Cu aceasta mi-aș putea incheia cuvîntul de deschidere pentru-că în timpul de peste 2 ani de când stau în fruntea afacerilor, Ven. Sinod și așa a avut ocaziune să cunoască modul meu de gîndire și acțiune, precum și convingerile și intențiunile mele. Prevîzînd însă, că veți dori a cunoaște și direcțiunea, ce intenționez să iau în viitoriu, adevărată ca și *Episcop* în conducerea afacerilor, că doriți să vă espun și starea actuală a lucrurilor din diecesă, îmi completez cuvîntul asigurîndu-vă, că mi-am luat de *problemă a vieții și activității* să lucrez și să stăruiesc a se lucra pentru *ridicarea culturai intelectuale și pentru readucerea ordinii și disciplinei canonice*; că voi luca și voi stăruî cu toate mijloacele legale într-acolo, ca tot organismul, din care să compune biserică, și toate *organele*, cari *s'au angajat în serviciul diecesei* de sus până jos, să fie în *activitate* și să-și împlinească datorința cu toată căldura și sântenia, ca astfel să se întărească *religiositatea și moralitatea* pe toate liniile, și biserică noastră națională, ca instituțiune divină, să-și conserve și întărească poziția, ce-i compete ca atare. Și până să se ajungă acest scop și în măsura reclamată de interesele noastre generale, îmi va servi spre liniște sufletească și va satisfacă dorința mea mai apropiată, dacă restabilind pacea și buna înțelegere, voi vedea pe toți factorii cu rol în biserică, conlucrînd în armonie spre binele și salutea bisericii, scopul nostru comun, dacă voi putea constata, că „*Mila cu adevărul s'au întîmpinat, și pacea cu dragostea s'au sarutat*“ că astfel se pot esclama cu prorocul Sofonie: „*Perit-au unghiuri-le!*“ (cap. 3, v. 6).

Starea *afacerilor din diecesă* o constată rapoartele Consistoarelor noastre și o cunoașteți și D-Voastră din fața locului, dar și altcum, ori cât de nefavorabile s'ar presenta lucrurile, eu cu abatere dela praxa din trecut, nu mă aflu îndemnat a le destăinuî și cel puțin de astădată nu, pentru-că de o parte am luat măsuri destul de riguroase, dela a căror executare aștept îndreptare, de altă parte, nu aș voi să conturb bucuria zilei atât de însemnate pentru mine, fiind că tocmai astăzi în 4/17 Aprilie se împlinesce anul calendaristic, de când ca ales de episcop, am depus jurămîntul de fidelitate în mînile preagrațiosului nostru împărat și rege apostolic Francisc Iosif I.

Și astfel totul, ce cred să ating acum este aceea, că dacă în centru și în provincă se pot observa scaderi mai însemnate, cauza principală trebuie să o cer-

căm în lipsa de control riguros și cu pricepere de cauză și în sărăcia materială, cu care ne luptăm pe toate liniile.

Încă pentru stare financiară, a căreia regulare încă a fost și va fi obiectul îngrijirilor mele urmează raport amănunțit, din care Ven. Sinod va avea ocaziunea a se convinge, că Consistorul nostru din Arad a censurat cu toată scrupulositatea socoțile fondurilor și fundațiilor administrate la Consistoriu, precum și isvoarele de venit și cheltuielile anului, ca astfel să se poată constata proporțiunea creșterii pentru echilibrarea bugetului; dar precum ve ve-ți convinge din acte, deși încassările contribuțiilor eparhiale arată un rezultat satisfăcătoriu față cu trecutul, bugetul totuși nu s'a putut echilibra, pentru-că din pretensiunile fondului general nu s'a putut încasa atâta sumă, cât să se acopere și anticipațiunile de mai-nainte și trebuințele curente, deci ni-se impune datorința să facem *posibilele economii* pe toate terenurile și cu toate ocaziunile.

Mai ating cu aceasta ocaziune și faptul, binecunoscut tuturor, că deosebi în timpurile de acum nu numai atențiunea eparhioților, ci și a multor altora este ațintită asupra Sinodului nostru; dar tocmai de aceea dau expresiune convingerei mele, că nici astăzi nu vor putea constata altă, decât că biserica noastră este matură pentru a-și conduce destinele ei, că dacă se și ivesc și diferențe de vederi, provenite din dreptul vieții constituționale, noi nu depășim marginile legilor și nu pestrecem atribuțiile unui Sinod eparhial.

Și acum întruniți în Sinod, să dăm expresiunea aducerii aminte și mulțumitei noastre sincero față cu toți factorii, cari ni-au făcut posibil ca noi înșine să ne conducem destinele bisericii noastre, să dăm adecă și acum ca tot-deuna expresiune mulțumitei noastre față de înaltul Guvern al Țării, care a spriginit și promovat interesele noastre, dar deosebit să dăm expresiune credinței noastre nestrămutate și supunerii noastre omagiale față cu *Majestatea Sa* preagrațiosul nostru Împărat și Rege apostolic *Francisc Iosif I.* căruia ca și cetățeni și fideli supuși să-i cerem dela Domnul încă mulți ani de viață și pacinică domnie spre binele popoarelor Sale.

După toate acestea mai renoind rugăciunile din st-a biserică, prin cari am cerut și cerem ajutorul și binecuvântarea lui Dumnezeu la consultările și concluziunile noastre, dechiar ședința ordinară a sinodului nostru eparhial din anul 1094 de deschisă.

Încă „o singilie românească“

Cetind în „Foia Diecesană“ „O singilie românească din anul 1787“, m'am adus aminte, că și eu posed o astfel de singilie veche dela strămoșul meu, preotul Eftimie Petrovici. Ambele singilii sunt edate de același episcop și totuși se deosebesc. Singilia preotului George Crăciunovici e mai veche cu 5 ani decât a strămo-

șului meu. În singilia Părintelui Crăciunovici, protopresbiteratul Mehadii se numește simplu cu numele Mehadia, pe când în singilia strămoșului numele protopresbiteratului e Orșavo-Mohadia.

Această descoperire e de însemnătate pentru jurstările de astăzi ale protopresbiteratului. În singilia lui Crăciunovici nu e sfetnic rogese episcopul, pe când în a moșului meu e sfetnic, și și pretinde într'un pasaj, ca preotul să fie supus casei domnitoare a Austriei, ceea ce la Crăciunovici nu e.

Din singilie se vede, că Petrovici a fost sântit întru preot la anul 1772 de Metropolitul Iosif al Vidinului. Că cum s'a întâmplat acest lucru, nu știu.

Iată singilia:

Iosif cu mila lui Dumnezeu, pravoslavnicul al Sfintei Sobornicescii și Apostolescii Bisericii răsăritului Episcop al Vêrșeș-Caransebeșului, Logoșului, și al Orșavo-Mehadii, și alor Sfințitei Împărătescii-Crăescii Apostolicescii Măririi Sfetnic.

După Bunătatea Darului, și Puterea Preasfântului, și de Viață făcătorului Duh, care Noauă este dată dela Singur marele Arhi-Ereul Domnul nostru Isus Chrisos, prin Sfinții săi ucenici și Apostoli, și alor următori, dela cari până astăzi unul dela alții primind, același dar și Noi fiind moștenitori, a așeza chiline Cînuri și Treapte Bisericescii neam învrednicit pentru aceea și acestui Bine încuviințat Preot Eftimie Petrovici care este în Presbiter prin Mitropolitul Vidinului Iosif în 5-lea August anul 1772 după rândueală Hirotonisit, și rândueim Parohia Satul Milităresc Ogradenea la Biserica care are hramul Sfântului Ierarhul Nicolae; Și așa pe el ca pe un Paroh Lucrătoriu de sfințenie arătându-l, îl încredințez tuturor din aceeaș Parohie Pravoslavnicilor Creștini, precum lui ca unui Parohialnic Preot, și duhovnicesc Păstoriu, și învătătoriu, toată cinstea care să cuvine, și cătră ținerea lui cele datornice după Svitac fără răpștire să-i dea.

Iară el Preotul Eftimie, datoriu este după Porunca lui Dumnezeu, și a sfinților Apostoli, și după a noastră Arhi-Erească Sfătuire Datorințelor sale celor mai de căpetenie din destul făcând, cu tot Sufletul să se îndelețnicească în cetirea Dumnezeescii Scripturi a legii cei vechi și cei noaue, și de acolo să se învețe pe sine întru Pravoslavie, și să fie de cinste, întreg în înțelepciune, Smerit, iubitoriu de streini, nebețiu, nebătătoriu, nici să fie fur, nici svădătoriu, ci blând, Purtătoriu de grijă, nezavistătoriu, nesumeț, neubitoriu de argint, ci învățătoriu, și întru toate puindu-se pe sine întru Chip de fapte bune.

Alor împărătescii-Crăescii și Apostolicescii Măririi, și a tot Prealuminatei Casei Austriei Singur întru Credință să petreacă, și pe Parohianii săi

cătră aceeaș Credință, și Supunere să-i învețe și să-i povățuiască.

Cătră aceea datoriu este Preotul Eftimie toate celelalte Slujiri Bisericesci după rânduiială a le lucra, și ca un vèzut de a tot vèzătorii Ochii lui, Dumnezeu, cu luare aminte a împlini să se nevoiască, și Turma cea încredințată lui neîncetat și credincios cu Cuvântul lui Dumnezeu să o pască și să o învețe, ca să nu să rușineze în ziua cea înfricoșată a Ispitirei Domnului, ci să auză Glasul cel prea dulce al Stăpânului: Slugă bună și credincioasă, spre puțin ai fost credincios, spre multe te vom așeza, întră întru Bucuria Domnului tîu.

Iară de va începe a vieții fără frică, și cinului Preoțesc fără cuviință, și a Noastrei învățături și îndreptării Arhi-ereesci în Lucrurile cele duhovnicesci, protivnic să va arăta, Lipsirei de Lucrarea de sfințenie va fi vinovat, până să va îndrepta și va arăta Viață fără prihană, și cu bună rânduiială care Preoților să cuvine; însă pentru înscuințatoarea Mărturie, precum dela noi după rânduiială la mai sus zisa Parohie așezat, și întru cele duhovnicesci întărit este, i-se dă lui aceasta a Noastră Gramată, ca fiesce cine care o va lua, și o va ceti, pe el în cinste, dragoste, și Ascultare întru cele bune să-l aibă.

Dat în Rezidenția Noastră cea Episcopoească, în Vêrșeț, 15-a zi a luni lui Decembrie: Anul Domnului 1792.

(L. S.)

Metropolitul Iosif Ioanovici Șacabent

Vichentie Pirtea

preot în Sincersig.

Iubileu Protopresbiterului Mehadiei

Veneratul și binemeritul protopresbiter al tractului Mehadiei, Prea Onoratul Domn Mihail Popoviciu la finea lui Novembre al anului trecut a împlinit 30 de ani de serviciu ca protopresbiter.

Această împrejurare a dat ansă și prilej binevenit clerului și poporului gr. or. român al acestui tract, ca, în justa apreciere a meritelor realizate de susnumitul domu protopresbiter în restimpul indicat atât pe terenul bisericesc școlar, cât și pe cel național românesc, să-și manifesteze simțemintele sale de venerațiune, iubire și grațitudine în mod sèrbătoresc și demn de persoană, ce vom s'o sèrbătorim.

Terminul comemorării acestui considerabil restimp jertfit binelui obștesc e ziua de 10/23 Mai a. c.

Comitetul arangeator institut din acest incident a stabilit următorul

Program:

1. În presara zilei de 10/23 Mai la oarele 9 conduct cu torțe și iluminarea malului dunărean din fața locuinței domnului protopresbiter prin arangearea de focuri artificiale.

2. Serenadă, dată de reuniunea de cântări din Bozovicu.

3. Salutarea iubilantului din partea tractului.

4. În ziua de 10/23 Mai serviciu divin cu predică festivă la oarele 9^{1/2} a. m. Responsoriile le va esecuta reuniunea de cântări din Bozovicu.

5. La 11^{1/2} oare recepțiunea delegațiunilor.

6. La 2 oare p. m. banchet în restaurațiunea dela otelul „Regele Ungariei”, de cuverlă 4 cor.

7. La 4 oare p. m. petrecere poporală în curtea bisericii gr. or.

8. La oarele 8^{1/2}, seara concert împreunat cu dans, în sala dela otelul „Regele Ungariei”; intrarea de persoana 1 cor; de familie 2.40 cor.

*

Aducându-Vè aceasta la plăcuta cunoștință, nu întrelăsăm a Vè invita cu tot respectul, să binevoiți a ne onora festivitatea cu prezența D-Voastre.

Acei p. t. domni din loc, cari doresc a participa la banchet, sunt poțitiți a se însinua la președintele comitetului parohial gr. or din loc, d-l George Ioanovici comerciant până Vineri în 7/20 Maiu la oarele 12 din zi — cel târziu;

Acei p. d. domni esterni, cari doresc a lua parte sau numai la festivități sau atât la festivități, cât și la banchet, sunt poțitiți a-și împărtăși dorința apriat la acelaș presidiu al comitetului parohial până Duminică în 9/22 Maiu la oarele 12 din zi — cel târziu, ca să se poată lua — încă la timp — măsurile necesare în privința învartirării și a viptuirii.

Orșova, la 3/16 Mai 1904.

În numele comitetului arangeator:

Constantin Dure, George Tatucu, Pavel Magdescu, Mihail Costescu, preoți;

Dr. Ioan Popoviciu, George Ianoviciu, Dr. Pavel Chimbir, Ioan Popoviciu, mireni.

Igiena instrucției

(Continuare)

„Ținuta dreaptă a corpului”, zice anatomul Toldt, profesor la univesitatea din Viena, „e condiționată de poziția normală a spinării și a întreg trunchiului; ea împiedecă a se îngusta peptul și abdomenul, în urmare evită apăsări păgubitoare asupra intestinelor; ea garantează libertatea mișcărilor respiratoare și posibilitatea unei lărgiri voluminoase a plămânilor; și tot ea garantează, că ochii se vor ținea la o distanță corespuzătoare dela obiect.”

„Corpul copilului, când scrie, se razimă pe trei puncte. Un punct se află pe scaunul băncii, celelalte două sunt pe masa de scris, pe care se așează amândouă brațele; anume în urma plecării înainte a corpului, absolut necesară la scris, punctul de gravitațiune cade înainte și caută a se spijini pe brațe.”

Cu cât coatele ajung mai în jos și se desfac de olaltă, cu atât trebuie să se plece și corpul cătră masa de scris; pentru-ca să se poată răzima pe ele, ori apoi se indoesce din mijloc. Dacă însă coatele se string cătră corp și în starea aceasta se așează brațele pe masa de scris, punctul de gravitațiune se urcă în sus, corpul ia o poziție dreaptă, brațele devin un razim al lui și îl împiedecă a se obosi.”

„Ținuta greșită, amintită mai sus, aduce cu sine o apropiere peste măsură a capului de caiet și de regulă o plecare a capului în stânga. În urma prea marelui apropiere a corpului de caiet, capul copilului cade în jos și privirea devine aproape verticală pe vârful penei. În consecință peana va acoperi tocmai acea parte a caietului, unde trebuie să se scrie. Pentru-ca să poată vedea, copilul își pleacă capul în stânga, o mișcare, care îi mai aduce și alte servicii.“

„Apropiind capul prea mult, caietul ajunge îndărătul punctului de apropiere al ochiului, adică se află înafară de domeniul vederii curate. Prin plecarea capului în o parte depărtarea ochilor, în special a unuia, se mărește astfel, că copilul va vedea mai curat și mai nesilit.“

„În cursul timpului plecarea capului cauzează o strîmbare (diformare) în laturi a spinării și, în urma distanței inegale a ochilor dela obiect, o încordare mai mare a unui ochi, miopie.“

Cuvintele anatomului Toldt sunt clare. Ținuta greșită a capului cauzează diformități corporale și miopie. Diformitățile nu sunt numai defecte de frumusețe, ci au și alte urmări neplăcute.

Diformarea spinării esto totdeauna împreună cu diformări ale toracelui. Acestea, la rândul lor, apasă asupra organelor vitale așezate în torace și abdomen și le împiedcă în funcțiunea lor fiziologică. O consecință mai departe este, că întreg organismul este înapoiat în dezvoltarea sa.

Cerințele igienei se satisfac mai bine prin scrierea verticală. Aceasta, ce e drept, răpescce mai mult timp, școlarii sunt siliți a scrie mai încet, totodată și mai atent. Dar ce zor au elevii din clasele primare a se grăbi? Ei au să învețe a scrie, iar nu a scrie mult.

Dar fiindcă nici igienistii nici pedagogii nu și-au spus ultimul cuvânt în această chestiune, nu insistăm asupra scrierii verticale. O recomandăm însă tuturor dascălilor și îi îndemnăm să facă încercări, de oare-ce avem convingerea, că rezultatele ce vor obține, numai incurajatoare pot fi.

În cele următoare vom reda, după Leo Burgerstein: Schulhygiene, regulile scrierii, stabilite de Dr. P. Schubert. Ele sunt în traducere verbală:

1. Caietul să zacă continuu înaintea liniei mediane a corpului și marginea lui să fie paralelă cu marginea mesii. Copierea de pe modele așezate în laturea stângă nu e permis; modelele să se afle pe tablă sau în caiet. Caietul sau tablita după fiecare șir scris să se împingă în sus în măsură potrivită.

2. Trebuie a se îngrijii, ca linia, ce împreună ambii ochi sau ambii umeri, să aibă poziție orizontală, partea superioară a trunchiului să nu fie plecată înainte, peptul să nu se razime pe marginea meșii. Capul să fie puțin plecat, distanța dintre ochi și scrisoare să fie așa de mare, pe cum permite mărimea corpului având o ținută dreaptă, după putință nu mai mică de 30 cm. Partea superioară a corpului să nu fie sucită în jurul axei sale verticale, nici dată în laturi.

3. Amendoauă coatele să fie puțin (moderat) apropiate de corp, la scrierea verticală cam așa ca și când atârnă brațele la vale, la scrierea înclinată mai puțin; antebrațele să zacă simetric pe masă cu circa $\frac{2}{3}$ a lungimii lor, astfel ca ele să formeze aproximativ un unghiu drept înaintea liniei mediane a corpului și fiecare braț să atingă marginea pultului sub un unghiu de 45° . Brațul, care scrie, în cursul scrierii unui șir se poate împinge după trebuință la dreapta, dar așa ca noua lui poziție să fie totdeauna paralelă cu cea anterioară; la scrierea înclinată mai rar e necesar a se face acest lucru, la scrierea verticală mai des.

4. Mâna să se așeze la scriere astfel, ca palma să fie numai puțin înclinată spre stânga. Marginea palmei de cătră degetul cel mic să nu atingă caietul; mâna să zacă pe dunga din afară a falangei terminale a degetului celui mic, care să fie cevaș încovăiat asemenea și degetul mărginaș; acest din urmă se răzică pe degetul cel mic, iar pe el se razică degetul din mijloc și prin aceasta întreagă grupa celor trei degete, cari țin și conduc condeiul. Degetul arătătoriu să formeze un arc aproape plan fără nici o îndoitură.

Condeiul să nu se apuce aproape de peană, ci mai în sus; partea superioară a condeiului să și aibă punctul de razim între degetul arătătoriu și cel mare, nu pe falanga primă a degetului arătătoriu. Capătul superior al condeiului să fie îndreptat cătră cot, niciodată cătră umăr sau pept.

5. Scriere să se intrerupă mai de multe ori pentru câteva minute, la toată întâmplarea de câte ori majoritatea copiilor dă semne de oboseală și, dacă construcția bancelor permite, să se înlocuească prin exerciții gimnastice după comanda (b. o. întindeți corpul, dați capul înapoi, etc.). Alternând cu astfel de exerciții, pauzele acestea se pot întrebuința și pentru instrucție orală.

O condițiune a posibilității de a se executa aceste reguli, este, ca caietele să nu fie mai late de 10 cm. și mai lungi de 20 cm.

Sunt igienisti, cari cer, ca copiii să învețe mai întâiu a cunoaște perfect literele și numai după aceea să învețe a scrie, direct pe hârtie. Ei mai cer, ca să se elimineze tăblițele, de oare-ce ele se murdăresc, se zgărie, astfel că dela un timp nu se mai poate scrie pe ele legibil. La tot cazul este a se grijii, ca tăblițele să fie totdeauna curate, elevii să nu le zgărie și să scrie totdeauna cu creioane bine ascuțite, ca literele să iese deplin la iveală, altfel ochii elevilor vor srferi.

Hârtia caietelor să fie albă, să nu selipească, să nu fie prea subțire, de oare-ce se ved literele pe fața din dos.

Negreala (tinta), cu care se scrie, să fie neagră. Toate celelalte sunt nepotrivite, îndeosebi stricăcioasă e negreala care selipește după ce se uscă.

Pe lângă scriere în școale se mai practică *desemnul*, în școale de fete și *lucrul manual*. Cu privire la aceste două ocupațiuni e mai greu a stabili reguli hotărâte. La toată întâmplarea e datorința învățătorului a căuta, ca elevii sau elevele nici la aceste ocupațiuni

să nu iee pozițiuni nenaturale și să caute a nu obose ochii cu lucrări pe-a filigrane.

În școale populare desemnul și lucrul manual să se practice numai atâta cât e de neapărată trebuință.

Înainte de a încheia acest capitol, o scurtă observare. Învățătorul e datoriu a se ocupa cu toți elevii săi în măsură egală. Va avea însă totuș să facă excepție cu acei elevi, cari sunt miopi ori aud greu. Aceștia învățătorul e datoriu a da atențiune mai multă.

Elevii miopi și cu auz greu au să fie așezați în banca primă, cei dintâiu pentru a vedea mai cu ușurință scrisoarea de pe tablă, cei din urmă pentru a putea auzi explicațiile învățătorului.

Pe părinții astorfel de copii învățătorul să-i sfătuească a consulta medicul. Vederea insuficientă adeseori se ameliorează prin ochelari, iar auzul greu încă se poate îndrepta când el este urmarea unei afecțiuni curabile.

Varietăți

Escursiune. Elevii dela institutul nostru teologic pedagogic au făcut Dumineca și Lunia trecută o escursiune sub conducerea d-lui profesor de economie *Iosif Bălan*. Escursionistii au plecat din Caransebeș Duminecă la 4 oare dimineața. În Lugoj au participat la s. Utrenie și Liturgie în mărirea bisericii de acolo. După prânz au vizitat școala agronomică de acolo, iar Luni moșia-marelui proprietari din Boldur F. Eckstein.

Mulțămită publică. Direcțiunea societății comerciale pe acții „Severineana“ a binevoit a dărui pe seama fondului de ajutorare „*Ioan Popasu*“ suma de 50 cor. Aducem și pe această cale cele mai sincere mulțămiri. *Dr. Iosif Olariu* președinte, *Dr. George Dragomir* cassariu.

Mulțămită publică. Grăbesc și pe această cale a aduce cele mai sincere și călduroase mulțămiri exclamate din partea întregului popor credincios din comuna Ciuta protopresbiteratul Caransebeșului, mult stimatului domn *Vasilie Segercian* prim-forestieriu în Orșova și prea stimatei sale soții *Valeria*, pentru frumoasele daruri, ce le-au donat s. noastre biserici pe S. S. *Pasci* a. c. anume 6 ripizi cu o cruce frumoasă și 7 stihare foarte fine pentru ministranții. Primească deci mult stimății donatori această profundă și sinceră mulțămită din parte-ne. Iară bunul Dumnezeu să le respălătească după mare îndurarea sa această faptă laudabilă și deamnă de imitat cu îmbelșugare. În numele comunei bisericesci din Ciuta: *Ioan Radoiu* preot ort. rom.

Dare de seamă și mulțămită publică. Tot pentru inființându capela la „Peatra scrisă“ s'au mai colectat prin zelosul paroh din Armeniș, *Ilie Pepa* următoarele dării benevole și anume: *Isaia Popoviciu* preot în Silha 2 cor. *Dr. Jurca* avocat Lugoj 4 cor. *George Popoviciu* preot Cliciova 2 cor. *Adam Groza* preot în Costei 1 cor. *Nicolae Franț* Lugoj 2 cor. *Elena Franț* Lugoj 1 cor. *Nicolae Muntean* teolog abs. în Lugoj 2 cor. *Const. Morariu* Bocșa-rom. 1 cor. *Iulius Tiapu* Lugoj 1 cor. *Iulius Tuculia* Lugoj 1 cor. *Dr. Pop* 1 cor. *Gaspar* diacon Lugoj 1 cor. *Bonciu* Lugoj 1 cor. *George Tatu* din Jablanița 2 cor. *Brancoviciu*

P. Caransebeș 20 cor. *Virgiliu Tomici* Tela 2 cor. *Dr. Maior* Lugoj 2 cor. *Dr. Tatar Bata* 2 cor. *Dr. Aurel Vălean* Lugoj 2 cor. *Isidor Chiriță* Lugoj 2 cor. *Emilia Avramescu* Lugoj 2 cor. *Cimponeriu* 2 cor. *N. Birăescu* paroh Lugoj 2 cor. *Dr. Dobrin* avocat Lugoj 1 cor. *Dr. Florescu* protonotar Lugoj 2 cor. *N. N. 40* fil. *Broștean* avocat 2 cor. *Dr. Petrovici* avocat 2 cor. *Antoni Popoviciu* 2 cor. *Simeon Aniciu* Moți 2 cor. *P. Liuba* pract. forestier 1 cor. *N. N. Caransebeș* 20 fil. *N. N. Caransebeș* 40 fil. *N. N. Caransebeș* 20 fil. *N. N. Caransebeș* 20 fil. Suma peste tot 70 coroane 40 fil. Atât donatorii cât și colectantele preot din Armeniș *Ilie Pepa* primească sincera noastră mulțămită. Caransebeș la 29 Aprilie 1904. v. *Andrei Ghidiu* protopresbiter, *Ioan Stoian* epitrop cassariu protop.

Cas de moarte. Tinerul *Dănilă Pervulescu*, culegător în Tipografia diecesană din loc, în urma unui morb îndelungat a răposat Marți în 4/17 Maiu 1904 în etate de 26 ani și Joi în 6/19 Maiu a. c. i-a fost înmormântarea în comuna sa natală *Pataș* din cercul *Bozoviciu*. La înmormântare au luat parte casariul stabilimentului cu trei culegători ai tipografiei diecesane, cari au fost încredințați din partea tuturor colegilor, cari nu au putut lua parte din cauza îndepărtării — ca în semn de amicitie să ducă o eunună pe sicriul colegului lor, luând parte și la înmormântarea pompoasă preste așteptate, ce i-s'a făcut de către Onorații Domni Preoți: *Vasilie Popoviciu* din *Pataș*, *Ieremia Borchescu* din *Prilipeț* și *Timotei Borchescu* din *Borloveniul-vechiu* cu domnii învățători: *Zaharie Lazarescu* din *Pataș*, *Ioan Bojinca* din *Prilipeț* și *Zaharie Lazarescu* din *Borloveniul-vechiu*, cu cari și domnul învățătoriu pensionat, *Pavel Boldea* din *Borloveniul-vechiu* împreună cu dl *Prim-Codrean* în pensiuie *Ioan Borchescu* au funcționat foarte frumos, ceea-ce le-a făcut mare laudă, căci fiind serbătoarea înălțării Domnului au participat cunoscuți din cei mai fruntași din toate comunele învecinate și rudeniile din îndepărtare: pentru-ce din partea colegilor repositului primească pe această cale mare mulțămită; iară pe repositul să-l odihnească Dumnezeu în pace.

Cas de moarte. Luni în 19 Aprilie a. c. st. v. după un lung și greu morb a răposat tinerul de bună speranță *Adam Anghel* în cea mai frumoasă vîrstă a juneții fiind abea numai de 23 ani. Pe adormitul îl deplînge: *Antonie Anghel* ca tată, preot în *Coșava*, *Silvia* născută *Musta* ca mamă, frații *Octaviu* și *Antoni*, surorile *Aurora* și *Victoria* preoteasă măritată *Gherga*, cumnatul *N. Gherga* preot în *Fărășesci* și fiii a acestuia *Tiberiu* și *Smarandita* ca nepoți, bunica ved. *Ana Anghel* învățătoareasă, o mulțime de unchi, mătușe, veri, verișoare și alte neamuri.

Himen. Dl *Iuliu Cramic*, candidat de preot, își serbează în 9 Maiu eununia sa cu domnișoara *Iuliana Sfera* în biserica noastră din *St-Mihaiu*.

Avis. Fratele meu *Solomon Jumanca* din *Ver-ciorova* avînd o notă de 100 fl. v. a. a mers la firma *H. Perlfaster & Sohn* din *Caransebeș*, ca să o schimbe, unde a primit în loc de valoarea întreagă de 100 fl. numai 85 fl. Pentru a evita astfel de întemplări păgubitoare, aduc la cunoștința publicului, că bancnotele de 100 fl. v. a. se primesc până 1 Octomvre 1904 în valoarea lor întreagă la Banca Austro-Ung. din *Buda-pesta* și *Viena* și că „*Severineana*“, societate comercială pe acții în *Caransebeș*, primesc mijlocirea schimbului acestor bancnote numai pe lângă restituirea speselor postale. *Caransebeș*, 19 Maiu n. 1904. *Nicolae Jumanca*.

Licitațiune minuendă

Pe baza incuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan dtdo 22 Octomvre 1903 Nr. 3657 B. se escrie de nou licitațiune minuendă pentru renovarea sântei biserici dimpreună cu zidul, care incunjură curtea sântei biserici, precum și facerea de nou a corului în sânta biserică din comuna Ogradena-veche, protopresbiteratul Mehadie, cu prețul de esclamare de 1100 coroane 29 bani.

Licitațiunea se va ținea în 18/31 Mai 1904 la 11 oare înainte de amezăzi în sânta biserică.

Reflectanții vor avea să depună înainte de licitațiune vadiul de 10% din prețul esclamării în bani gata ori hârtii de valoare.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri se pot vedea la Oficiu parohial în ori ce zi. 2—3 19

Ogradena-veche, în 25 Aprilie 1904.

Emanuil Pirtea
preot și preș. com. par.

Eftimie Nicolaiescu
not. com. per.

Pre baza incuviințării Ven. Consistoriu diecesan din Caransebeș dtdo 22 Aprilie 1904 Nr. 1136 B. se escrie licitațiune minuendă pentru *ingrădirea avliei bisericii gr. or. rom. din Răcășdia*, comitatul Caraș-Severin, *zid de piatră cioplită și gard de fer, pe ziua de 2 Iunie (15 Iunie st. n.) anul 1904* la 10 oare a. m. în școală gr. or. rom. clasă a II din loc. Prețul esclamării 9141 cor. 83 fil. Modelele de piatră cioplită, planu și specificarea speselor se pot vedea în ori ce zi la Oficiul comitetului parohial.

Condițiunile licitațiunii se vor face cunoscute licitanților înainte de începerea licitațiunii. — La licitațiune vor fi admiși numai maestrii esperti, cari pot dovedi desteritatea prin mai multe întreprinderi de felul acesta sevirsite *bine și fără procese* și cari vor depune vadiul de 10%.

Răcășdia din ședința comitetului parohial ținută la 27. April 1904. 2—3 [20]

Emilian Novacovicu
președint. com. par.

Nicolae Mergea
not. com. par.

În conțelegere ca protopresbiterul tractual.

Pe baza ordinațiunii Ven. Consistoriu Nr. 1014 B. 1904 pentru lucrările de renovare la biserica din **Satul nou** (Réva-Ujfalu), protopresbiteratul Panciovei, se escrie licitațiune minuendă.

Prețul de esclamare 2118 cor. 17 fil. al reparaturilor din partea zidarilor și mesarilor.

Licitațiunea se va ținea în 18/31 Maiu 1904 la 9 oare a. m. în edificiul școlaei sau în cancelăria parohiei.

Reflectanții vor avea să depună la începutul licitațiunii vadiul de 10%.

Specificațiunea de spese și măsuri se pot vedea la oficiul parohial gr. or. român din Satul nou.

Din ședința comitetului parohial gr. or. român ținută în Satul nou (Réva-Ujfalu) la 29 Aprilie (12 Mai) 1904. 2—3 21

Adam Magiar
președinte.

Linbomir Rusuvan
notariu.

În conțelegere cu : Trifon Miclea protopresbiter tractual.

Pe baza incuviințării Venerabilului Consistoriu diecesan dtdo 4904 B ex 1901 se escrie licitațiune minuendă pentru pictarea de nou a s. Bisericii gr. ort. rom. din **Iladia**, protopresbiteratul Bisericii-albe, pe ziua de 24 Iunie (7 Iulie) 1904, la Nascerea sft. Ioan Botezatoriul, la 2 oare p. m. în s. biserică din loc.

Prețul de esclamare e de 2098 coroane. Doritorii de a întreprinde acest lucru să se prezenteze la ziua numită, având a depune vadiul de 10% înainte de începerea licitațiunii.

Comitetul își resarvă dreptul de preferire asupra acelor măestrii întreprinzători, despre ale căror lucrări e convins, dealtcum numai oameni probați și esperti se vor admite la licitațiune.

Planul și specificațiunea de spese și măsuri cine poftesce le poate vedea la Oficiul parohial.

Iladia în 1 Mai 1904.

1—3 [21]

Oficiul parohial:

Simeon Luca

paroh.

Medalia de aur dela Expositia științifică din Bucuresci, 1903.

Mersul Trenurilor

Valabil dela 1 Mai 1904

Budapesta, gara de vest (ny. p, u.), — Orșova

P. I—III.	P. I—III	A. I—II	M. I—III	P. I—III	Or. Ex. I.	Stațiunile	Or. Ex. I.	P. I—III	P. I—III	P. I—III	A. I—III	P. I—II		
815	830	230	245	650	1130	p. Budapesta	s.	1250	715		1055	125	740	
150	531	802		520	423	s. Timișoara-Josefin	p.	803	945		545	754	155	
210	615	815		734	443	p. Timișoara-Josefin	s.	753	743		705	783	112	
346	823	924		901	545	s. Logoj	p.	644	619		507	620	1131	
740				202	1253	s. Buziaș-Băi	p.	Mercuria și Dumineca	147				639	
						s. M. Ilic	p.							720
	147	147				p. M. Ilic	s.						1252	
	602	602		639		p. Buziaș-Băi	s.	843					202	
402	831	929		918	547	p. Logoj	s.	644	611		502	614	1123	
523	s. 941	1029		1032	632	p. Caransebeș	s.	602	512		p. 400	531	1024	
711			411	1221		p. Domașnia-Cornia	s.		333	1057		414	844	
735		1209	450	1247		p. Iablanța	s.		302	1014		349	810	
800		1230	543	110	828	p. Băile-Erculane	s.	345	233		858	327	733	
828		1256	639	138	853	s. Orșova	p.	315	156		755	258	655	

Budapesta gara de vest — Timișoara-Josefin — Baziaș.

	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III	Stațiunile	P. I—III	P. I—III	P. I—III	P. I—III					
	650	1010		815	830	230	p. Budapesta g. de vest	s.	125	710	740	715		
	520			150	531	802	s. Timișoara-Josefin	p.	754	935	135	945		
		258		655	159		p. Orșova	s.	138		828	1256		
		615		1217	500		p. Arad	s.	1040		342	1059		
	605	1000		215	826		p. Timișoara-Josefin	s.	657	917	130	805		
	617	1012		227	838		s. Chișoda	p.	645	905	118	753		
		520		1115	552		p. Buziaș-Băi	s.	1030		1415	1021		
	618	1013		228	838		p. Chișoda	s.	644	904	117	751		
	645	1040		255	904		s. Jebel	p.	616	837	1249	724		
	930			453	520		s. Boca	p.			1015	520		
				1015			p. Boca	s.	930		453			
	650	1044		300	905		p. Jebel	s.	614	834	1242	716		
	701	1056		312	917		s. Voitec	p.	602	823	1230	704		
	810			404	1015		s. Gataia	p.	508		1127	602		
	950			618	1153		s. N.-Bocșa	p.	340		951	410		
	340			951	410		p. N.-Bocșa	s.	950		618	1155		
	508			1127	602		p. Gataia	s.	810		404	1015		
	707	1101		317	921		p. Voitec	s.	555	820	1222	656		
	808	1217		433	1021		s. Vârșei	p.	451	716	1118	556		
	1250			1013			s. Timiș-Cubin	p.		330		140		
	1220			952			s. Panciova	p.		341		200		
	341	830					p. Panciova	s.	745	1220		952		
	330						p. Timiș-Cubin	s.		1250		1023		
	818	1232		443	1029		p. Vârșei	s.	443	706	1113	548		
	845	108		514	1053		s. Jasenova	p.	414	637	1044	515		
Din 1 Iunie până inclusive 31 August	*1020	**1120		722	1255		s. Oravița	p.	225		820	412	**315	**Până inclusive 31 Mai și dela 1 Septembrie
	*105	**256		1048			s. Anina	p.			444	*115	**1055	
		444		*115	**1055		p. Anina	s.				1046		
		820		412	**315		p. Oravița	s.				722		
	851	113		541	1058		p. Jasenova	s.	406	630	1036	505		
	925	150		558	1135		s. Baziaș	p.	323	550	959	430		

Observări: Oarele, ce stau de a stânga stațiunilor, să se citească de sus în jos; iar cele ce stau de a dreapta de jos în sus. Timpul dela 6 oare dimineața până la 5 oare 59 minute sara este însemnat cu sublinierea minutelor. Or. Ex. = Trenul Orient-Express, A. = Tren Accelerat, P. = Tren de persoane, M. = Tren mestecat. În rubrica stațiunilor: s. = sosese și p. = pleacă.